

KŌBŌ ABE

Kastimees

Jaapani keelest tõlkinud Maret Nukke

Tõlgitud väljaandest:

Kōbō Abe

Hako-otoko

Tōkyō, Shinchōsha, 2003

Toimetanud Triinu Tamm

Korrektuuri lugenud Katrin Kern

Kujundanud Maris Kaskmann

Küljendanud Astrid Värv

© Kobo Abe, 1973. Eesti tõlke avaldamiseks on loa andnud Estate of Kobo Abe, keda vahendab Japan UNI Agency, Inc., Tokyo

© Tõlge ja saateks. Maret Nukke ja Loomingu Raamatukogu, 2023

© Kanefoto. Wikimedia. Kinema Junpo, 1967

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull, Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Mati Sirkel, Elle-Mari Talivee, Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkitud Tallinna Raamatutrükikoda

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-713-65-5 (trükis)

ISBN 978-9916-713-66-2 (epub)

NEOPAN SS

UENO PUHASTAMINE HULKURITEST

Täna hommikul vahistati 180 inimest

Selleks et ennetada sarimõrvari nr 109 järjekordset tapatööd, vahistasid Tōkyō Ueno linnaosa Taitō rajooni politseijaoskonna ametnikud 23. kuupäeval enne koidikut Ueno parki ja Keisei liini Ueno jaama maa-alustesse tunnelitesse talvituma asunud hulkurid. Väärteo paragrahvi (hulkurlus ja loata tungimine eravaldusesse) ja liiklusseaduse rikkumise (ebaseaduslik viibimine sõiduteel või tunnelis) alusel vahistati pargis asuva Tōkyō kultuurikeskuse taga ja maa-alustes tunnelites kokku 180 isikut, kes viidi Ueno linnaosa politseijaoskonda, kus neilt võeti sõrmejäljed ja neist tehti fotod. Taitō rajooni sotsiaalhoolekande osakond toimetas haiglasse neli isikut, kes väitsid end olevat haiged, ning saatis veel üheksa eakate hooldekodusse. Ülejäänud vabastati vahi alt pärast seda, kui neilt oli võetud kirjalik lubadus „loobuda hulkurlusest“. Kuid tund aega hiljem oli suurem osa neist naasnud oma endisesse asukohta.

MINU JUHTUM

Need on ühe kastimehe märkmed.

Ma istun praegu kasti sees ja alustan märkmete tegemist. Ma olen üleni pappkastis, mis ulatuks mulle täpselt niuateni, kui ma selle all püsti seisaksin.

Niisiis olen mina praegu kastimees ja see tähendab, et üks kastimees teeb kasti sees istudes ülestähendusi kastimehe elust.

Kuidas valmistada kasti

Materjalid:

tühi pappkast

50 cm küljepikkusega ruut (poolläbipaistvat) kilet

umbes 8 meetrit (veekindlat) teipi

umbes 2 meetrit traati

teravaotsaline väike nuga (tööriist)

(Lisaks tänaval liikumiseks vajalikule tavariietusele varuda kolm vana puldankotti ja paar kummist töösaapaid.)

Kasti valmistamiseks sobib igasugune tühi pappkast, mille laius ja pikkus on üks meeter ning kõrgus enam-vähem meeter ja kolmkümmend sentimeetrit. Aga tegelikult oleks parem, kui see oleks niinimetatud standardkast. Esiteks on standardset kasti lihtsam hankida. Teiseks kasutatakse standardsuurusega kaste enamasti suure hulga erineva kujuga kaupade, nagu näiteks toiduainete ladustamiseks, mistõttu on kasti konstruktsioon vastupidav. Kolmandaks on selliseid kaste üksteisest keeruline eristada. Ja see on ka kõige tähtsam põhjus. Niipalju kui mina tean jutuajamistest teiste kastimeestega, kasutavad nad tegelikult kõik kuubikujulisi standardkaste. Sest juhul, kui kastil on mõni silmatorkav eritunnus, kaotab see suuresti taotlusliku anonüümsuse.

Viimasel ajal on ka tavalised lainepapist kastid küllaltki tugevast ja üsna veekindlast materjalist, seetõttu sobivad nad kõik ühtviisi hästi. Muidugi välja arvatud juhul, kui kasti kavatsetakse kasutada vihma-perioodil. Tavalise kasti ventilatsioon võib olla isegi parem ning selline kast on kergem ja kasutajasõbralikum. Aga neile, kes soovivad sama kasti kasutada pikka aega ja erinevatel aastaaegadel, soovitan ma veekindlat kasti. Selle pind on kaetud vinüülikihiga, ja nagu nimigi ütleb, peab see ülimalt hästi vett. Tuttuuna läigib selle pind, justkui oleks see õlitatud, aga kuuldavasti tekib sellise kasti pinnal lihtsasti staatiline elekter, mis võtab kergesti külge mustust, jättes mulje, nagu oleks kast tolmu. Veekindla kasti servad on ka paksemad kui tavalisel kastil ning näivad veidi lokkivat, mille järgi saab neid hõlpsasti teistest eristada.

Ei ole täpseid protseduurireegleid, mida kasti valmistamisel tuleks silmas pidada, kuid kõigepealt peaks siiski otsustama, kumb kasti ots jääb ülespoole ja kumb allapoole, aga seda võib teha kastile trükitud pildimustri järgi. Või jätta ülespoole see ots, mis on vähem vigastatud, ja lõigata ära alumine osa – igaüks võib talitada oma parema äranägemise järgi. Kui on tarvis palju asju kaasas kanda, jätta pappkasti põhi ära lõikamata ja murra papilapakad lihtsalt sissepoole, kinnitades need traadi ja teibiga – niiviisi saad neid kasutada riiulitena asjade hoidmiseks. Seejärel kinnita teibiga ripnema jäänud papilapakate servad kolmest kohast kasti laes ja ühest külgedel.

Äärmist hoolt nõuab piiluava tegemine. Kõigepealt tuleb paika panna selle suurus ja asukoht. Kuna need parameetrid sõltuvad kastielaniku individuaalsetest mõõtudest, soovitan järgmisi numbraid võtta vaid üldiste soovitusena. Poleks paha, kui ava asetseks nii, et selle ülemine serv jääks kasti laest neliteist sentimeetrit ja alumine serv sellest omakorda kakskümmend kaheksa sentimeetrit allapoole; ava laiuks võiks olla nelikümmend kaks sentimeetrit. Kui oled välja arvestanud, kui paks peab olema üle pea tõmmatud kasti tasakaalustamiseks mõeldud kiht (näiteks mina kasutan selleks pea peale asetatud ajakirju), siis peaks kasti laest mõõdetud neljateistkümmne sentimeetri joon jääma kusagile su kulmude kõrgusele. Sulle võib tunduda, et ava asub liialt madalal, kuid igapäevaelus tuleb harva ette olukordi, kus sa peaksid ülespoole vaatama. Seevastu piiluava alumist poolt kasutatakse sagedamini ja sinu toimetulekut mõjutab see rohkem. Kastiga oleks

keerulisem kõndida, kui sa ei näe vähemalt poolteist meetrit endast ettepoole. Ava laiuse osas ei ole tegelikult väga rangeid nõudmisi. Selle võib paika panna vastavalt vajadusele, peaasi et kast on tugevast materjalist ja laseb hästi õhku läbi. Kuna kast on altpoolt niikuinii avatud, siis võiks piiluava olla võimalikult väike.

Järgmiseks tuleb piiluava ette kinnitada poolläbipaistvast kilest kardin. Sellega on seotud ka üks väike trikk: kile ülemine äär tuleb kleepida teibiga piiluava välisserva külge ning jätta see siis vabalt rippuma, samas ei tohi unustada, et kileribade kinnitamisel peaks nende vahele jätma pilu. See pisike täiendus võib ootamatult vajalikuks osutuda. Pilu peaks asetsema täpselt piiluava keskel. Selleks aseta mõlema kileriba servad paari-kolme millimeetri ulatuses teineteise peale. Seni kuni kast on püstises asendis, varjab selline kardin sind võõraste pilkude eest ning sa saad ringi liikuda, ilma et keegi kasti sisse näeks. Kui kasti pisutki kallutada, avaneb kardinapilu ja sa saad välja piiluda. See on lihtne, kuid äärmiselt peen leiutis, seepärast vali kiletüki materjali hoolikalt. Soovitav oleks võtta võimalikult paks, ent elastne materjal. Odav kile, mis temperatuuri muutudes otsekohe jäigastub, tekitab probleeme. Iseäranis sobimatu on õhuke kile. Kasti kallutades saad pilu laiust vabalt reguleerida ning kilekardin peaks olema niipalju raske ja elastne, et sa saaksid kastis elada muretsemata iga kergema tuulehoo pärast. Pilu kilekardina sees on kastimehe puhul umbes sama mis väljendusrikas pilk. Oleks vale arvata, et see on lihtsalt üks piiluauk. Vaid väheke pilu suurust muutes on võimalik selgelt väljendada oma suhtumist. Muidugi mõista ei vaata kastist vastu heatahtlikkusest pakatav pilk. Ka kõige pahatahtlikum jõllitamine ei mõju nii ähvardavalt kui sellest pilust paistev sarkastiline pilk. Ilma liialdamata võib öelda, et see on üks väheseid abivahendeid, mis kaitsetu kastimehe käsutuses on. Ma tahaksin näha inimest, kes suudaks stoilise rahuga niisugusele pilgule samaga vastata.

Juhul kui tuleb sageli viibida tihedas rahvamassis, võiks kasti mõlemasse külge teha augukesed. Kasutades jämedamat naela, torka umbes viiesentimeetrise läbimõõduga alale nii palju auke, kui saad, jättes nende vahele piisavalt ruumi, et need ei nõrgestaks lainepapi tugevust. Need avaused täidavad ühtaegu lisapiiluaukude otstarvet, kuid on kasulikud ka selleks, et tuvastada, kust suunast tuleb heli. Selleks et vihma sisse ei sajak, oleks kasulik need augud torgata kasti

seest, nii et servad jääksid väljapoole turritama, ehkki see on muidugi inetu.

Ja viimasena lõika järelejäänud traat kolme eri mõõtu – viie-, kümne- ja viieteistkümmesentimeetristeks – juppideks ning painuta traatide mõlemad otsad konksudeks, mille külge saab asju riputada. Isiklikke esemeid võiks sul olla võimalikult vähe, kuid samas on esemeid, nagu näiteks raadio, kruus, termos, taskulamp, käterätik ja väike kotike pudi-padi jaoks, millest on miskipärast raske loobuda ja mille välja valimine nõuab üksjagu vaeva.

Kummisaabaste osas ei ole mul midagi erilist lisada. Peaasi, et neis poleks auke. Puldankotid tuleks puusale kinnitada, et need täidaks sinu keha ja kasti seinte vahele jääva vaba ruumi ning kast istuks hästi selga. Samuti on see vajalik selleks, et kast püsiks stabiilses asendis. Kui puldankotid asetada kolme kihina nii, et kasti sees olles jääb ettepoole pisut ruumi, siis on sul lihtne liikuda. Nii on mugav ka keha kergendada ja teha mitmesuguseid muid tegevusi.

A JUHTUM

Kasti tegemine on iseenesest lihtne ülesanne. Vähem kui tunniga on see valmis. Kuid selleks, et kast üle pea tõmmata ja hakata kastimeheks, läheb vaja märkimisväärselt rohkem julgust. Niipea kui keegi seab end sisse selles lihtlabases paberkuubikus ja astub linnatänavale, muutub ta monstrumiks, mis pole enam ei kast ega inimene. Kastimehest õhkub mingit ebameeldivat sapisust. Üsna sarnane sapisus avaldub ilmselt ka rahvale näitamiseks välja pandud huntmehe või reklaamitahvilil ilutsevas madunaises, aga ainult nii palju, kui on tarvis inimestelt piletiraha välja meelitamiseks. Kuid kastimehes peituva sapisusega niisama lihtne ei ole.

Näiteks sinu puhul olen ma kindel, et sa ei ole kastimeestest üldse midagi kuulnud. Ja ma ei pea silmas kuuldusi minust. Sest mina ei ole ju ainuke kastimees. Kuigi mingit statistikat pole olemas, on tõendeid selle kohta, et igal pool üle kogu meie maa varjab end üsna suur hulk kastimehi. Sellegipoolest ei ole ma kunagi kuulnud kedagi kastimeestest rääkimas. Miskipärast tavatseb maailm selles küsimuses oma suu kramplikult lukus hoida.